

V OGÓLNOPOLSKI KONGRES GEOTERMALNY

Wnioski z V Ogólnopolskiego Kongresu Geotermalnego

11.10-13.10.2016 r., Mszczonów

Komisja Wniosków V Ogólnopolskiego Kongresu Geotermalnego w składzie:

- Mgr inż. Marek Hajto – przewodniczący
- Prof. Dr hab. inż. Jacek Banaś
- Mgr inż. Arkadiusz Biedulski
- Inż. Zdzisław Bociek
- Anetta Głuchowska-Masłyk
- Dr Wiesław Kozdrój
- Mgr inż. Grzegorz Ryżyński
- Dr Lesław Skrzypczyk
- Dr Mariusz Socha

Współpraca: Dr hab. inż. Beata Kępińska, Dr inż. Ewa Kurowska

Przedstawia następujące wnioski z Kongresu:

Wnioski ogólne:

1. V Ogólnopolski Kongres Geotermalny zgromadził około 160 uczestników. Reprezentowane były wszystkie wiodące ośrodki naukowe, badawcze, firmy geologiczne, geofizyczne, wiertnicze i inne związane z sektorem geotermalnym w kraju. Należy podkreślić udział przedstawicieli wszystkich ciepłowni geotermalnych, wielu ośrodków rekreacyjnych. W Kongresie wzięli także udział i wygłosili kluczowe referaty przedstawiciele ministerstw, administracji rządowej i samorządowej,
2. Podczas Kongresu odbyło się kilka ważnych sesji plenarnych, a podczas sesji technicznych i posterowej przedstawiono ponad 60 referatów na wysokim poziomie merytorycznym,
3. Na specjalne podkreślenie zasługuje fakt, że informacje i dane przedstawione przez działające w Polsce ciepłownie geotermalne potwierdzają, że są one najbardziej efektywne spośród instalacji grzewczych stosujących OZE. Jest to ważny argument potwierdzający, że geotermia zasługuje na bardziej znaczące miejsce w grupie OZE oraz na uwagę w procesie podejmowania decyzji gospodarczych i politycznych w Polsce,
4. Po raz pierwszy goszczono przedstawiciela Niemieckiej Asocjacji Geotermalnej (BVG) – pana Gregora Dilgera, który przedstawił referat dotyczący stanu i perspektyw wykorzystania geotermii w Niemczech pt.: Przykład dobrych praktyk w geotermii: „Rynek energii geotermalnej w Niemczech – przykład pomyślnego rozwoju”. Jest to efekt zacieśniającej się współpracy międzynarodowej PSG z organizacjami z innych krajów,
5. Na uwagę zasługuje także m.in. sesja okolicznościowa z okazji jubileuszu 10-lecia Polskiego Stowarzyszenia Geotermicznego. Uczestnicy Kongresu, w tym przedstawiciele AGH, PIG-PIB

oraz Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie wskazali na znaczące osiągnięcia Stowarzyszenia w zakresie rzetelnego informowania i popularyzacji zagadnień związanych z geotermią, integracji i wspólnych działań społeczności geotermicznej oraz w konsekwentnym działaniu dla przełamania barier i optymalnego rozwoju geotermii w Polsce.

6. W trakcie Kongresu wręczono Medale Honorowe PSG im. Erazma Syksta na ręce przedstawicieli:
 - Geotermii Pyrzyce Sp. z o.o. - w roku Jubileuszu 20-lecia działalności,
 - Geotermii Uniejów im. St. Olasa sp. z.o.o. - w 15-lecie pracy geotermalnej sieci grzewczej,
 - Instytutowi Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN w Krakowie - w roku Jubileuszu 30-lecia działalności,
 - Wydziałowi Geologii, Geofizyki i Ochrony Środowiska AGH w Krakowie - w roku Jubileuszu 70-lecia działalności.
7. V OKG wnosi do Zarządu PSG o wystąpienie do Prezes Rady Ministrów w sprawie uwzględnienia wniosków dotyczących rozwoju geotermii w pracach właściwych ministerstw i agend rządowych (co przedstawiono odrębnie w załączonym projekcie Apelu).

Wnioski szczegółowe:

1. Uczestnicy Kongresu bardzo pozytywnie przyjęli uruchomiony przez NFOŚiGW program dofinansowania pierwszych odwiertów poszukiwawczych. Tym niemniej, aby został on efektywnie wykorzystany, a geotermia stała się istotnym składnikiem miksu energetycznego, niezbędne są dalsze działania ze strony rządu, w szczególności:
 - a) objęcie produkcji ciepła na bazie geotermii systemem wsparcia analogicznym do innych źródeł OZE (np. poprzez certyfikaty lub system aukcyjny),
 - b) umożliwienie operatorom ciepłowni geotermalnych stosowania taryf opartych o ceny referencyjne,
 - c) wprowadzenie obowiązku przyłączania instalacji geotermalnych do sieci ciepłowniczych na obiegu powrotnym,

Generalnie – dla właściwego spożytkowania ww. programu i rozwoju geotermii istotne są:

- d) finansowanie ze środków publicznych projektów, które będą najlepiej rokować na etapie realizacji i długoterminowej pracy (taki wybór ułatwiłaby w dużej mierze realizacja Koncepcji Rozwoju Geotermii w Miastach proponowana przez PSG),
- e) powołanie Funduszu Ubezpieczenia Ryzyka Geologicznego (krótkoterminowego – na etapie poszukiwawczym, długoterminowego – na etapie eksploatacyjnym). Jego brak jest poważną barierą dla rozwoju geotermii (zwłaszcza głębokiej), może też poważnie ograniczyć efektywność i trwałość wydatkowania środków z uruchomionego programu publicznego wsparcia dla geotermii,

- f) sprzyjające zapisy m.in. w ustawie dot. OZE, zmiany w in. przepisach (niektóre propozycje podano w pkt. a-c).

Powyższe elementy, wraz z uruchomionym przez NFOŚiGW programem wsparcia, tworzyłyby stabilny system dla długofalowego rozwoju geotermii w Polsce.

2. Przy ocenie wniosków o dotację lub inne formy wsparcia finansowego ze środków publicznych w zakresie prac geologicznych ukierunkowanych na geotermię, w tym wierceń, postuluje się bezwzględnie uwzględniać kryteria techniczne i technologiczne, w tym m.in. wykorzystanie nowoczesnych materiałów konstrukcyjnych, środki i technologie ograniczające ewentualnie zjawiska korozji i wytrącania wtórnych substancji, prowadzących do ograniczania żywotności instalacji, kolmatacji, spadku produktywności i chłonności otworów i układów geotermalnych,
3. W świetle spodziewanego rozwoju geotermii w Polsce zasadna staje się organizacja właściwego zaplecza techniczno-rozwojowego wspomagającego inwestorów, a także operatorów poszczególnych instalacji na różnych etapach przygotowania, realizacji i pracy instalacji (innovacyjne, sprawdzone rozwiązania z wykorzystaniem i we współpracy najlepszych praktyk i doświadczeń krajowych i zagranicznych),
4. Uczestnicy Kongresu popierają kontynuowanie przez Polskie Stowarzyszenie Geotermiczne działań zmierzających do rozwoju wykorzystania głębokiej i płytkiej energii geotermalnej w miastach, w tym w istniejących sieciach c.o. Posiadane przez Polskę zasoby geotermalne wręcz narzucają konieczność, aby kierunek ten stał się elementem ogólnokrajowej strategii rozwoju energetyki, i został uwzględniony m.in. w "Polityce Energetycznej Polski do 2050 roku" oraz opracowywanej "Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju",
5. Uczestnicy Kongresu postulują, aby Zarząd PSG wystosował pismo adresowane do ministerstw właściwych ds. energii i środowiska oraz do prezesa NFOŚiGW z propozycją uruchomienia programu (wprowadzenia wymogu) mającego na celu pozyskiwanie dodatkowych informacji hydrogeologicznych i geotermicznych, w tym poprzez opróbowywanie głębokich poziomów wodonośnych i pomiary termiczne w nowych otworach wiertniczych realizowanych przez spółki ze znaczącym udziałem kapitałowym Skarbu Państwa (w tym PGNiG S.A., ORLEN S.A., KGHM S.A. i innych). Dane te mogą stanowić istotne źródło informacji o występowaniu i parametrach potencjalnych ujęć wód termalnych w miejscach słabo dotychczas rozpoznanych,
6. Celem zwiększenia potencjału dostępnych danych geologicznych, hydrogeologicznych, geofizycznych dla projektantów i wykonawców prac rozwojowych i badawczych w dziedzinie geologii, hydrogeologii, geotermii wnioskujemy do PGNiG S.A. o udostępnianie poprzez np. NAG informacji z archiwalnych głębokich wierceń geologicznych wykonanych przez tę firmę,

7. Uczestnicy Kongresu zwracają uwagę na konieczność wprowadzenia zmian w Prawie Geologicznym i Górniczym oraz innych stosownych aktach prawnych w standaryzacji nazewnictwa i definicjach dotyczących zagadnień związanych z geotermią, w tym:
 - wprowadzenia nazwy „woda geotermalna” jako terminu formalnie obowiązującego,
 - uściślenia pojęć potencjału geotermalnego,
 - określenia zasad oceny zasobów oraz sposobu raportowania ich wielkości zgodnie z zaleceniami Europejskiej Komisji Gospodarczej (UNECE).

Proponowane zmiany ułatwią współpracę międzynarodową, w tym wymianę informacji w zakresie możliwości wykorzystania istniejącego potencjału geotermalnego w Polsce oraz usprawnią przepływ tej informacji, w tym ocenę ryzyka geologicznego związanego z wierceniami, które mogą być istotne z punktu widzenia instytucji finansujących przedsięwzięcia geotermalne (w tym banki) oraz reasekuracji ryzyka prac geologicznych przez towarzystwa ubezpieczeniowe.

8. Dla efektywnego spożytkowywania środków przeznaczanych na naukę i inwestycje geotermalne niezbędne jest, aby badania i ich wyniki były przedmiotem zainteresowania i wdrożeń przez przedsiębiorców i inwestorów - obecnie nie jest to regułą,
9. Postuluje się upowszechnienie wyników badań sfinansowanych ze środków publicznych, przez m. in.: MŚ, MNiSW, NCBIR, w ostatnich latach opracowań dot. perspektywicznych lokalizacji i metodyki postępowania w projektowaniu instalacji geotermalnych, w tym binarnych dla produkcji energii cieplnej i elektrycznej w polskich warunkach geotermalnych. Jest to bowiem czynnik zwiększający szanse m.in. na efektywne wykorzystanie środków przeznaczonych w 2016 r. na rozwój wykorzystania energii geotermalnej w Polsce,
10. Z punktu widzenia potrzeb środowiska gospodarczego i samorządowego Dolnego Śląska niezbędne jest wykonanie *Atlasu zasobów wód i energii geotermalnej Sudetów i Przedgórze Sudeckiego* jako syntetycznego opracowania wyników badań z dziedziny geologii, hydrogeologii i geofizyki, prezentującego pełne spektrum rozpoznania i potencjalnego występowania wód geotermalnych pod kątem ich ujmowania i zagospodarowania przez przyszłych inwestorów. Atlas będzie pierwszym tego rodzaju opracowaniem na przedmiotowym obszarze, stanowiącym cenne źródło informacji dla władz samorządowych i administracji państwowej, w celu kształtowania rozwoju regionu dolnośląskiego w kierunku użytkowania odnawialnych zasobów wód geotermalnych. Wykonanie opracowania stanowić będzie zamknięcie cyklu prac monografii atlasów zasobów wód geotermalnych opracowanych dla kraju,
11. Uczestnicy Kongresu wnioskuje do Zarządu PSG o podjęcie działań w celu promowania dostępu do informacji dotyczących „płytkiej geotermii”. Postulują utworzenie we współpracy z innymi podmiotami kanału informacyjnego – bazy linków do zasobów PORT PC oraz baz danych geologicznych Państwowej Służby Geologicznej i hydrogeologicznej oraz podmiotów naukowych. Dzięki temu powstanie węzeł informacyjny

na stronach PSG umożliwiającą szybki dostęp do informacji dotyczącej geotermii niskotemperaturowej,

12. Istnieje pilna konieczność podniesienia jakości prowadzonych w Polsce robót geologicznych i kwalifikacji ich wykonawców w zakresie wykonywania otworowych wymienników ciepła dla potrzeb gruntowych pomp ciepła (np. poprzez promowanie wytycznych Polskiej Organizacji Rozwoju Technologii Pomp Ciepła),
13. Niezbędne są także działania w zakresie szerszego informowania, o wykorzystaniu pomp ciepła (zarówno małej jak i dużej mocy) zarówno do „odnawialnego” ogrzewania jak i chłodzenia obiektów budowlanych. Ze względu na zmianę warunków technicznych w budownictwie i wzrastające zapotrzebowanie nowoprojektowanych obiektów na chłód konieczne jest promowanie zarówno „odnawialnego” ogrzewania jak i chłodzenia budowli poprzez systemy geotermii niskotemperaturowej oparte o gruntowe pompy ciepła,
14. Brak ogólnokrajowych map potencjału oraz uwarunkowań środowiskowych i hydrogeologicznych dla potrzeb geotermii niskotemperaturowej ogranicza promocję i rozwój geotermalnych pomp ciepła (GPC) w Polsce. Zasoby danych geologicznych i hydrogeologicznych PIG-PIB oraz materiały archiwalne Narodowego Archiwum Geologicznego stanowią doskonały materiał wyjściowy do numerycznego przetworzenia informacji o podłożu skalnym naszego kraju i wykonania seryjnych lub nieseryjnych map potencjału geotermii niskotemperaturowej i uwarunkowań środowiskowych i hydrogeologicznych. Potrzeba wykonania takich map jest sygnalizowana zarówno przez organizacje branżowe (w tym PORT PC) jak i przedstawiciele administracji geologicznej zatwierdzających projekty robót geologicznych wykonywanych dla potrzeb wykorzystania ciepła Ziemi. Wnioskuje się do właściwych organów o włączenie opracowania map potencjału płytkiej geotermii do grupy działań priorytetowych w zakresie wsparcia rozwoju odnawialnych źródeł energii,
15. Dokumentowanie prac geologicznych związanych z instalacją geotermalnych pomp ciepła powinno być obowiązkowe, niezależnie od głębokości otworu wiertniczego dla gruntowego wymiennika ciepła. W związku z tym uczestnicy Kongresu wnioskuje o wprowadzenie zmian do ustawy Prawo Geologiczne i Górnicze polegających na usunięciu zapisów umożliwiających wykonywanie otworów wiertniczych do 30 m głębokości w celu wykorzystania ciepła Ziemi bez uzyskania odpowiedniego zezwolenia i wymogu udokumentowania prac,
16. Uczestnicy wyrażają słowa podziękowania wszystkim organizatorom Kongresu za bardzo wysoki poziom techniczny i merytoryczny. Dziękują także patronom honorowym, sponsorom, firmom i wszystkim osobom, które włączyły się w jego pomyslną organizację i przebieg, spełnienie założonych celów i oczekiwań.

/ Komisja Wniosków V OKG /

Mszczonów, 13.10.2016